

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึง แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเรียงลำดับดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์
2. แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องข่าว
3. แนวคิดเรื่องนายประตูข่าวสาร (Gatekeeper)
4. แนวคิดเรื่องการจัดวาระข่าวสาร (Agenda - Setting)
5. เนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในสื่อมวลชน (Sex and Violence)
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

คาร์เทอร์ กูด (Cater V. Good)¹ กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ คือ สื่อสิ่งพิมพ์ที่ออกตามระยะเวลาที่กำหนดติดต่อกันไปเป็นลำดับ มีลักษณะเป็นกระดาษใหญ่ จำนวนหลายพับก็ได้ มีจุดมุ่งหมายในการเสนอข่าวสารและสิ่งที่สนใจทั่วไป

---

¹ Cater V. Good, Dictionary of Education (London : Mc Graw Hill, 1956), pp. 637.

หนังสือพิมพ์ ตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ 2484 มาตรา 4 ได้ให้คำจำกัดความของคำของหนังสือพิมพ์ว่า หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ซึ่งมีชื่อจำหน่ายหน้าชั้นเดียวกัน และออกหรือเจตนาจะออกตามลำดับเรื่อยไป มีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม มีข้อความต่อเนื่องกันหรือไม่ก็ตาม²

สุกัญญา ตีระวนิช³ อธิบายว่า หนังสือพิมพ์เป็นหนังสือบอกข่าวและความหมายรวมตั้งแต่หนังสือข่าวฉบับย่อยๆ ทำด้วยฝีมือของคนเพียง 2-3 คน ไปถึงหนังสือพิมพ์ระดับชาติที่ออกในเมืองใหญ่ๆ มีคนงานเป็นร้อยเป็นพัน หนังสือพิมพ์อาจออกเป็นรายวัน หรือรายสัปดาห์หรือรายเดือนก็ได้ หนังสือพิมพ์ประกอบด้วยตัวพิมพ์ หมึกพิมพ์และกระดาษ

ประมะ สตะเวทิน⁴ ได้ให้ความหมายหนังสือพิมพ์ว่า หมายถึง สิ่งพิมพ์ซึ่งรวบรวมข่าวสาร ข้อคิดเห็น และสาระบันเทิงเรียงรมย์ต่างๆ โดยพิมพ์บนกระดาษพิมพ์ราคาถูก ทั้งนี้อาจพิมพ์ออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายปักษ์ หรือรายเดือนก็ได้

สุภา สิริमानนท์⁵ กล่าวว่า “หนังสือพิมพ์” ถอดมาจากภาษาอังกฤษว่า “Newspaper” News หมายถึง ข่าว ส่วน Paper คือ กระดาษ เมื่อแปลรวมกันก็คือ กระดาษข่าว หมายถึง กระดาษสำหรับรายงานข่าว แต่เดิมคนไทยเรียกหนังสือพิมพ์ว่า หนังสือข่าว การที่เรียกเช่นนั้นแสดงให้เห็น

² พิศิษฐ์ ชวลาธวัช, กฎหมายสื่อมวลชน (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามัคคีสาร, 2538)

³ สุกัญญา ตีระวนิช, ประวัติหนังสือพิมพ์ประเทศไทยภายใต้ระบบสมบูรณาญาสิทธิราช (2325 - 2475) (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520)

⁴ ประมะ สตะเวทิน, หลักนิเทศศาสตร์ (กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529)

⁵ สุภา สิริमानนท์, “องค์กรหนังสือพิมพ์” เอกสารประกอบคำบรรยายวิชาการ บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 11.

ว่า หนังสือพิมพ์ออกมาในลักษณะนั้นมีวัตถุประสงค์จะเสนอหรือบอก ข่าว คือ พิมพ์ข่าวเป็นธุรกิจหลัก จึงเรียกว่า หนังสือข่าว^๖

จากความหมายของหนังสือพิมพ์ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า หนังสือพิมพ์หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีเจตนาจะออกเพื่อรวบรวมข่าวสาร ข้อคิดเห็น และสาระบันเทิงต่างๆ โดยมีกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม ซึ่งอาจจะออกเป็นรายวัน รายสัปดาห์ รายบักษ์หรือรายเดือนก็ได้ มีลักษณะเป็นกระดาษใหญ่ จำนวนหลายแผ่นพับ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเป็นการแสดงความคิดเห็นต่อเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นและเหตุการณ์นั้นกำลังเป็นที่น่าสนใจของประชาชนโดยทั่วไป

ลักษณะของหนังสือพิมพ์

ดร.ณี หิรัญรักษ์^๗ ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือพิมพ์ว่า รูปแบบของหนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่มักเป็นมาตรฐานเดียวกัน คือ ใช้กระดาษไม่ดัดนักหลายแผ่นเรียงซ้อนกันและไม่เย็บติดกัน ขนาดของกระดาษที่ไซมี ๒ ขนาด คือ ขนาด 15" X 22" หรือเรียกว่า หนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่ (Full Size) และขนาด 11" X 13" ซึ่งมีขนาดของหน้าประมาณ 1/2 ของหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่หรือเรียกโดยทั่วไปว่า ขนาดแทปลอยด์ (Tabloid)

ประเภทของหนังสือพิมพ์

พีระ จิรโสภณ^๘ แบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ออกเป็น ๒ ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์แนวคุณภาพ ในที่นี้มีได้หมายความว่า เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีคุณภาพดี

^๖ ประชัน วัลลิโก, หลักการเขียนข่าว (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2516)

^๗ ดร.ณี หิรัญรักษ์, การหนังสือพิมพ์เบื้องต้น (กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 2.

^๘ พีระ จิรโสภณ, "ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์," เอกสารการสอนชุดวิชา ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์ หน่วยที่ 1-2 (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช, 2528), หน้า 191-192.

เสมอไป แต่หมายถึง ลักษณะการเสนอเนื้อหาเน้นหนักข่าวประเภทหนัก (Hard News) เช่น ข่าวเศรษฐกิจ การเมือง สังคม การศึกษา ข่าวประเภทนี้มุ่งสนองความรู้ ความคิดเห็นเป็นสำคัญ ให้ผลตอบแทนกับผู้อ่านในระยะยาว (Delayed Reward) กล่าวคือ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจและเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์ต่างๆ ได้ เช่น ข้อมูลในการตัดสินใจ วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็น ส่วนรูปแบบของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ไม่หวือหวาเร้าอารมณ์เหมือนหนังสือพิมพ์ประชานิยม มีลักษณะค่อนข้างจริงจังมากกว่า เนื้อหาไม่ว่าจะเป็นข่าวหรือบทความหนักไปทางรายละเอียดข้อเท็จจริง การแสดงความคิดเห็นจะใช้เหตุผลมากกว่าเล่นสำนวนโวหาร หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จึงมียอดจำหน่ายไม่สูงนัก

2. หนังสือพิมพ์แนวประชานิยม บางคนเรียกว่า หนังสือพิมพ์ปริมาณ เพราะเหตุที่เป็นหนังสือพิมพ์ที่คนทั่วไปอ่านกันมาก แพร่หลายทั่วไป มียอดจำหน่ายค่อนข้างสูง แต่อย่างไรก็ดีข้อบ่งบอกถึงลักษณะของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ไม่ได้อยู่ที่จำนวนจำหน่ายเป็นสำคัญ แต่อยู่เนื้อหาและวิธีการนำเสนอเนื้อหาเหล่านั้นให้ผู้อ่าน จุดเด่นของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้คือ เน้นการเสนอข่าวประเภทเร้าอารมณ์ผู้อ่าน (Sensational) เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวภัยพิบัติต่างๆ ข่าวที่เกี่ยวข้องกับเพศ ข่าวบุคคล ตลอดจนข่าวความขัดแย้งและความรุนแรงต่างๆ ข่าวลักษณะนี้เป็นข่าวประเภทที่คนธรรมดาสามัญชนทั่วไปสนใจตามบุคลุชนวิสัย (Human Interest) บางที่เราเรียกข่าวประเภทนี้ว่า ข่าวเบา (Soft News) นักวิชาการจัดข่าวประเภทนี้เป็นข่าวที่ให้ผลตอบสนองทางอารมณ์โดยทันที (Immediate Rewards) ส่วนลักษณะการเสนอเนื้อหาประเภทนี้เต็มไปด้วยการเร้าอารมณ์ ดึงดูดความสนใจโดยการพาดหัวข่าวตัวโต มีรูปภาพประกอบข่าวมากมาย รูปแบบการเขียนเต็มไปด้วยสีสรรจินตนาการ

มาลี บุญศิริพันธ์⁹ ได้แบ่งประเภทหนังสือพิมพ์ตามลักษณะของข่าวที่เสนอและรูปแบบการนำเสนอเป็น 2 ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์เพ่งปริมาณ (Popular Newspaper) คือหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อข่าวประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น (Sensational) เช่น ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวอาชญากรรม ข่าวบันเทิงๆ เบา (Soft News) มักเป็นที่นิยมสำหรับผู้อ่านระดับกลางขึ้นไป เนื้อหาสามารถเข้าใจได้ในทันทีไม่จำเป็นต้อง

⁹ มาลี บุญศิริพันธ์, หลักการทำหนังสือพิมพ์เบื้องต้น (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2534), หน้า 2-3.

ต้องนำไปคิดต่อให้หนักสมอง คุณลักษณะประเภทนี้ทันทีทันใด ลักษณะการจัดหน้าค่อนข้างจุดฉลาด พาดหัวตัวโต เน้นภาพประกอบเป็นส่วนสำคัญของข่าวในการจูงใจคนอ่าน หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะ มุ่งที่ปริมาณการจำหน่ายให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

2. หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพ (Quality Newspaper) คือหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อข่าวประเภทมีผลกระทบต่อสังคม ลักษณะเนื้อหาสาระค่อนข้างหนัก (Hard News) เช่น ข่าว การเมือง ข่าวเศรษฐกิจและข่าวต่างประเทศ หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จะเน้นการรายงานวิเคราะห์สถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นประกอบในคอลัมน์หน้าในด้วย ผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพ ค่อนข้างอยู่ในวงจำกัดเฉพาะกลุ่มที่มีความสนใจในความเคลื่อนไหวของข่าวสารการเมืองมากกว่า ประเภทผู้อ่านเพ่งปริมาณ ฉะนั้นยอดจำหน่ายจึงต่ำกว่า ลักษณะการจัดหน้าหนึ่งมักเรียบง่ายเป็น ระเบียบไม่หวือหวาเท่ากับหนังสือพิมพ์เพ่งปริมาณ

อัญชลี ชัยวรพร¹⁰ ได้จัดกลุ่มของหนังสือพิมพ์ตามลักษณะรูปลักษณ์และเนื้อหาหน้า หนึ่งดังนี้

1. กลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นเนื้อหาเบา-รูปแบบสะดุดตา หนังสือพิมพ์ในกลุ่มนี้เน้น หน้าหนึ่งที่เรียกความน่าสนใจจากผู้อ่านทั่วไปมากเป็นพิเศษ ดังจะเห็นได้จากการจัดหน้าซึ่งเน้นพาด หัวข่าวและภาพ แต่บรรจุกตัวข่าวในหน้าหนึ่งน้อย ส่วนใหญ่ต้องอ่านในหน้าต่อ และที่สำคัญ คือ เนื้อ หาที่น่าสนใจจะเน้นเนื้อหาเบาเป็นส่วนใหญ่ หนังสือพิมพ์ในกลุ่มนี้ คือ ไทยรัฐและเดลินิวส์ ซึ่งเป็น หนังสือพิมพ์ที่มียอดจำหน่ายสูงสุดของประเทศ

2. กลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นเนื้อหาหนักกึ่งเบา-รูปแบบสะดุดตา หนังสือพิมพ์ใน กลุ่มนี้ยังคงเน้นรูปลักษณ์ในหน้าหนึ่งที่เรียกความสนใจจากผู้อ่านทั่วไป ดังจะเห็นได้จากลักษณะที่ เน้นพาดหัวข่าวและภาพในหน้าหนึ่งมาก แต่เนื้อหาที่น่าสนใจจะผสมผสานกันระหว่างเนื้อหาหนัก

¹⁰ อัญชลี ชัยวรพร, “การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปลักษณ์และเนื้อหาหน้าหนึ่งของ หนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2535)

และเบาในปริมาณที่ไม่แตกต่างกันมากนัก หนังสือพิมพ์ที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ ข่าวสด ดาวสยามและบ้านเมือง

3. กลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นเนื้อหาหนัก-รูปแบบสะดุดตา หนังสือพิมพ์ในกลุ่มนี้คงเน้นพาดหัวข่าวและภาพในหน้าหนึ่งเป็นส่วนใหญ่ แต่นำเสนอเนื้อหาหนักมากกว่าเบา หนังสือพิมพ์ที่จัดเข้าในกลุ่มนี้มีมติชนเพียงฉบับเดียว เพราะแต่เดิมนั้นมติชนจัดเป็นหนังสือพิมพ์คุณภาพที่เน้นการนำเสนอเนื้อหาหนัก แต่ต่อมาได้มีการปรับปรุงหนังสือพิมพ์ใหม่ โดยเน้นการตีพิมพ์พาดหัวข่าวและภาพมากเป็นพิเศษ และตีพิมพ์ข่าวเบามากขึ้นเหมือนกับหนังสือพิมพ์ปริมาณอื่นๆ จึงทำให้มติชนมีลักษณะผสมผสานกัน

4. กลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นเนื้อหาหนัก-รูปแบบกึ่งเรียบง่าย หนังสือพิมพ์ในกลุ่มนี้จะเน้นพาดหัวข่าวและภาพอยู่บ้าง แต่ให้ความสำคัญกับตัวข่าวในหน้าหนึ่งเช่นกัน ส่วนเนื้อหาที่นำเสนอเน้นมุ่งเน้นเนื้อหาหนักมากกว่าเนื้อหาเบา หนังสือพิมพ์ในกลุ่มนี้ได้แก่ เดลินิวส์ แนวน้ำและสยามรัฐ

5. กลุ่มหนังสือพิมพ์ประเภทเน้นเนื้อหาหนัก-รูปแบบเรียบง่าย หนังสือพิมพ์ในกลุ่มนี้จะไม่เน้นการจัดหน้าให้ความสำคัญกับพาดหัวข่าวและภาพมาก แต่จะให้ความสำคัญกับตัวข่าวมากกว่าข่าวที่นำเสนอเน้นก็มุ่งข่าวหนักเป็นส่วนใหญ่ หนังสือพิมพ์ที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ บางกอกโพสต์และเดอะเนชั่น

บุญเลิศ สุกดิลก¹¹ แบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์รายวันออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. หนังสือพิมพ์รายวันประเภทคุณภาพ (Quality Newspaper) หรือหนังสือพิมพ์ประเภทข่าวแข็ง (Hard News) หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารที่เน้นหนักทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และปัญหาในหลายๆ ด้าน เนื้อหาส่วนใหญ่ประกอบด้วยข่าวและบทความประเภทหนักสมอง หรือประเภทผู้อ่านได้รับความพอใจช้า ((Delayed Reward) ตัวอย่างของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ ได้แก่ สยามรัฐ มติชน มาตุภูมิ

¹¹ บุญเลิศ สุกดิลก, สิทธิการสื่อสารในประเทศไทย (กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 2527), หน้า 83.

2. หนังสือพิมพ์รายวันประเภทประชานิยม (Popular Newspaper) หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารประเภทเร้าอารมณ์ ดิ้นเต้น เนื้อหาส่วนใหญ่ประกอบด้วยข่าวเบาหรือบทความประเภทเบาสมอง (Soft News) หรือเนื้อหาประเภทที่ผู้อ่านได้รับความพอใจทันที (Immediate Rewards News) เช่น ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ข่าวสังคม และข่าวอาชญากรรม เป็นต้น หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มีผู้นิยมอ่านทุกระดับชั้น จำนวนจำหน่ายสูง มีนโยบายให้อ่านเพื่อพักผ่อนสมองและก่อให้เกิดความรู้สึกทางอารมณ์ได้มาก ตัวอย่างหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ ได้แก่ ไทยรัฐ ดาวสยาม เดลินิวส์ เป็นต้น

3. หนังสือพิมพ์รายวันประเภทกึ่งคุณภาพกึ่งประชานิยม (Semi-Quality and Semi-Popular Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่มีลักษณะเนื้อหาผสมผสานกันระหว่าง หนังสือพิมพ์ประเภทคุณภาพและหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ได้แก่ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง แนวหน้า เป็นต้น

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า หนังสือพิมพ์ได้มีการแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ ได้อย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการแบ่งออกตามลักษณะของเนื้อหา รูปแบบการนำเสนอ แต่อย่างไรก็ตามหนังสือพิมพ์ทุกฉบับมีวัตถุประสงค์เดียวกันก็คือ การให้ข่าวสารและข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนได้รับทราบ

บทบาทหน้าที่ของหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์มีบทบาทหน้าที่ตามความคาดหวังสังคม¹² ดังนี้

1. หน้าที่ในการให้ข่าวสาร (To Inform) ถือเป็นหน้าที่สำคัญอันดับแรกของหนังสือพิมพ์ที่จะต้องเสาะแสวงหาข้อเท็จจริงที่ถูกต้องสมบูรณ์ มีพยานหลักฐานอ้างอิงได้เสมอ เพื่อนำเสนอแก่ผู้อ่านอย่างเที่ยงตรงตามความเป็นจริง ไม่บิดเบือนทั้งโดยอคติส่วนตัว หรือโดยมุ่งประโยชน์ทางการค้า

¹² นันทวัน สุชาติ, นักหนังสือพิมพ์กับเสียงเรียกหาทางจริยธรรม นิเทศสาร 6 (2520), หน้า 63-64.

2. ช่วยกระตุ้นให้ประชาชนเกิดความตื่นตัว (To Alert) โดยดำรงฐานะคล้ายคน ยามคอยตรวจสอบความเคลื่อนไหวของเหตุการณ์ต่างๆ ตลอดเวลาเพื่อนำเสนอแก่ผู้อ่านในทันทีที่เกิดเหตุสำคัญเพื่อให้ประชาชนตื่นตัวไม่ประมาทในภาวะการณบ้านเมือง

3. ช่วยตีความหมายของข่าว (To Interpret) สืบเนื่องจากความซับซ้อนของข่าวสารที่เกิดขึ้น ทำให้มีความจำเป็นที่นักหนังสือพิมพ์จะต้องช่วยเหลืออธิบายความหมายข่าว ข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียวอาจโกหกได้ การบอกว่ามีอะไรเกิดขึ้นเท่านั้นจึงไม่พอ แต่นักหนังสือพิมพ์ต้องนำข้อเท็จจริงนั้นมาเขียนด้วยทัศนคติในการมองข่าวอันเกิดจากประสบการณ์เฉพาะตน เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจด้วยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นว่ามีความหมายอย่างไร บทบาทในเรื่องนี้จึงจำเป็นต้องกระทำไปโดยสุจริตใจ เพื่อให้ภาพที่เป็นจริงของเหตุการณ์อย่างเที่ยงตรงและสมบูรณ์

4. ช่วยให้การศึกษแก่ผู้อ่าน (To Educate) ถือเป็นหน้าที่ที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะสำหรับสภาพสังคมที่ประชาชนส่วนใหญ่ ยังห่างไกลจากข่าวสารความรู้ต่างๆ หนังสือพิมพ์ที่ดีจึงถือเป็นเสมือนครูผู้อ่าน สามารถให้การศึกษานอกระบบ เช่น ความรู้ด้านอนามัย วิทยาศาสตร์ อาชีพ เป็นต้น โดยการจัดแบ่งเนื้อหาไปตามลักษณะความสนใจของผู้อ่านของหนังสือพิมพ์แต่ละกลุ่ม

5. ชี้นำผู้อ่าน (To Lead & to Persuade) หนังสือพิมพ์สามารถแสดงความเป็นผู้นำทางความคิดเห็นชี้แนะผู้อ่านให้คิดและกระทำ หรือละเว้นในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง แต่ทั้งนี้การแสดงออกซึ่งความคิดเห็นส่วนบุคคลจะต้องขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบต่อผลสะท้อนที่เกิดขึ้นในสังคมด้วย

6. จัดให้มีเวทีของการแสดงความคิดเห็น (To Provide a Forum) การดำรงรักษาความเป็นกลาง หรือการปฏิบัติหน้าที่อย่างปราศจากความลำเอียงในเหตุการณ์ที่มีปัญหาขัดแย้ง ถือเป็นคุณสมบัติอันจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นเป็นเบื้องต้น นักหนังสือพิมพ์ต้องใจกว้างและยุติธรรมในการที่จะเสนอเวทีโต้แย้งเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ต่างทัศนะกัน

7. ให้สิ่งบันเทิงใจ (To Inspire) หนังสือพิมพ์มีโอกาสที่จะช่วยลดช่องว่างทางเศรษฐกิจและสังคม โดยการชักนำให้สังคมรู้จักถึงการให้แบ่งปันช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ยาก การเป็นสื่อกลางในการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ทางการกุศลจะช่วยสร้างเสริมค่านิยมสังคมให้เห็นเด่นชัดขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็แสดงว่านักหนังสือพิมพ์มิใช่เป็นเพียงผู้ไปขุดคุ้ยความชั่วร้ายของสังคมมาตีแผ่เท่านั้น หากแต่ยังสามารถทำงานที่เป็นการสร้างสรรค์และจรรโลงสังคมให้น่าอยู่ขึ้น

8. ให้ความบันเทิง (To Entertain) จะเห็นว่าหน้าที่หนังสือพิมพ์ในการให้ความบันเทิงนั้นมีบทบาทเด่นชัดมากขึ้นในปัจจุบัน สาเหตุอาจเป็นด้วยการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วของธุรกิจสิ่ง

พิมพ์ การแข่งขันและฉวยโอกาสในเรื่องจำนวนจำหน่ายทำให้นโยบายทางเศรษฐกิจเข้ามามีอิทธิพลเหมือนหน้าที่ประการอื่นๆ ของหนังสือพิมพ์

แมคควอล (McQuail)¹³ ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่หลักของสื่อมวลชนดังนี้คือ

1. การให้ข่าวสาร (Information) ถือเป็นหน้าที่สำคัญของสื่อมวลชนในการนำเสนอข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมและในโลก อีกทั้งมีหน้าที่ชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ต่างๆ ของกระแสอำนาจทางการเมือง ตลอดจนมีหน้าที่ในการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมใหม่ๆ เกิดการปรับตัวและสร้างความก้าวหน้าต่างๆ ของสังคม

2. การประสานสัมพันธ์ (Correlation) ส่วนต่างๆ ในสังคมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ โดยการทำหน้าที่อธิบาย แปลความหมาย แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนเสนอแนะแนวทางปฏิบัติต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมถึงการมีส่วนในการขัดเกลาสังคม การประสานกิจกรรมต่างๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน การสร้างความปรองดองทางความคิด และมีส่วนในการจัดระเบียบของสังคม เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของสภาพต่างๆ ทางสังคม (Lasswell, 1948)

3. ความต่อเนื่อง (Continuity) โดยสื่อมวลชนมีหน้าที่ในการพยายามแสดงให้เห็นว่าวัฒนธรรมใดเป็นวัฒนธรรมหลัก (Dominant Culture) และวัฒนธรรมใดเป็นวัฒนธรรมย่อย (Subcultures) ตลอดจนมีส่วนช่วยพัฒนาวัฒนธรรมใหม่ที่กำลังก่อตัวขึ้น และมีเพียงเท่านั้นสื่อมวลชนยังต้องมีหน้าที่ในการบำรุงรักษาและธำรงไว้ซึ่งค่านิยมพื้นฐานของบุคคลทั่วไป

4. ความบันเทิง (Entertainment) สื่อมวลชนมีหน้าที่ในการให้ความบันเทิง ให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินและเสนอวิธีผ่อนคลาย เพื่อลดความตึงเครียดทางสังคม (Wright, 1960)

5. การรณรงค์ต่างๆ (Mobilization) คือ การมีส่วนร่วมในการรณรงค์ต่างๆ อันเป็นเป้าหมายหลักของสังคม ได้แก่ การรณรงค์ด้านการเมือง สังคม เศรษฐกิจ การจ้างงาน และศาสนา เพื่อวัตถุประสงค์ของส่วนรวม

¹³ Denis McQuail, *Mass Communication Theory: An Introduction* (London: Sage Publications., 1983), pp. 79.

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์บทบาทหน้าที่สำคัญหลายประการในสังคม แต่บทบาทหน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์ก็คือการเสนอเรื่องราวและข้อเท็จจริงต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมให้ประชาชนได้รับทราบ ซึ่งเรื่องราวและข้อเท็จจริงเหล่านี้เรียกว่า “ข่าว”

แนวคิดเกี่ยวกับเรื่องข่าว

เคอร์ติส แมคคูแกลด¹⁴ (Curtis D. Macdougall, 1963 : 92-93 อ้างใน ชงยุทธ รักษาศรี, 2530 : 5-7) ได้กล่าวถึงความหมายของข่าวไว้ดังนี้

ข่าว คือ สิ่งที่ต้องอ่านต่อกรทราบ

ข่าว คือ สิ่งที่ประชาชนต้องการอ่านและสิ่งดังกล่าวนั้นจะต้องไม่ละเมิดทบบัญญัติแห่ง

กฎหมายและศีลธรรม

ข่าว คือ สิ่งที่เกิดขึ้นและประชาชนให้ความสนใจ

ข่าว คือ สิ่งที่ประชาชนกล่าวถึง สิ่งดังกล่าวยังได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากเท่าไร ยิ่งทำให้ข่าวมีคุณค่ามากขึ้น

ข่าว คือ ความถูกต้องและความทันต่อเวลาของสิ่งที่เกิดขึ้น การค้นพบสิ่งใหม่ ความคิดเห็นต่างๆ รวมทั้งเรื่องต่างๆ ที่สามารถจำแนกออกมาเสนอเพื่อความพอใจหรือเพื่อความสนใจของผู้อ่านได้

ข่าว คือ อะไรก็ตามที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิภาพของประชาชน อะไรก็ตามซึ่งเป็นที่น่าสนใจในปัจเจกบุคคลเกี่ยวกับการบอกเล่า กิจกรรม ความคิดเห็น การแสดงออกหรือพฤติกรรมส่วนตัว

ข่าว คือ ทุกสิ่งที่เกิดขึ้น กำลังเกิดขึ้นและผลของสิ่งที่เกิดขึ้น

ข่าว คือ ข้อเท็จจริงสำคัญที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เกิดขึ้น เหตุการณ์หรือแนวคิดซึ่งเป็นที่ปฎุชนสนใจ ซึ่งมีผลหรือมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของมนุษย์หรือความสุขของมนุษย์

ข่าว คือ อะไรนั้นขึ้นอยู่กับประชาชน และเป็นสิ่งที่วัดความสนใจของประชาชน

¹⁴ ชงยุทธ รักษาศรี, “แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับข่าว,” เอกสารการสอนชุดวิชา การข่าวและบรรณาธิการ (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา, 2530), หน้า 5-7.

ข่าว ประกอบด้วยกิจกรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งเป็นที่สนใจของปวงชนทั่วไป และข่าวที่ดีที่สุดเป็นสิ่งที่ผู้อ่านจำนวนมากสนใจ

ข่าว คือ รายงานเหตุการณ์ ข้อเท็จจริงหรือข้อคิดเห็นที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานมานี้ หรือ ข่าวคือ สิ่งใหม่แต่ยังไม่เป็นที่รู้จัก ¹⁵

ข่าว คือ การรายงานเหตุการณ์หรือประเด็นเรื่องราวโดยที่เป็นข้อเท็จจริงจากแหล่งข่าว โดยปกติไม่มีการสอดแทรกความคิดเห็นของผู้เขียนลงไปและมีรูปแบบการนำเสนอเป็นพาดหัวข่าว วรรคนำ เนื้อข่าว เช่น ข่าวอาชญากรรม ข่าวการเมือง เป็นต้น ¹⁶

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าผู้ที่นิยามความหมายของคำว่า “ข่าว” ไว้หลายความหมาย ดังนั้นเป็นการยากที่จะระบุว่าเหตุการณ์ใดบ้างที่ถือว่าเป็น “ข่าว” ซึ่งสุภา ศิริमानนท์ ¹⁷ ได้กล่าวสรุปว่า ลักษณะที่จะสามารถจัดได้ว่าเป็นข่าวนั้น ประกอบด้วยคุณสมบัติเพิ่มเติมอีก 5 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1) เหตุการณ์นั้นมี “ความสำคัญ” ต่อผู้อ่าน Important
- 2) เหตุการณ์นั้นมี “ความผิดปกติ” ตามที่สนใจของผู้อ่าน Unusual
- 3) เหตุการณ์นั้น “เกิดขึ้นภายในท้องถิ่น” ซึ่งผู้อ่านรู้จักใกล้ชิด Local
- 4) เหตุการณ์นั้น “มีความเกี่ยวพันแนบเนื่อง” กับชีวิตผู้อ่าน Relevant to Reader's lives
- 5) เหตุการณ์นั้น “สดทันสมัย” ตามความสำนึกของผู้อ่าน Current

นอกจากนี้ยังสามารถพิจารณาว่าเหตุการณ์นั้นสมควรเป็นข่าวได้หรือไม่จากองค์ประกอบของข่าว เพราะองค์ประกอบของข่าวจะทำให้ข่าวมีคุณลักษณะที่แตกต่างไปจากเหตุการณ์ธรรมดา

¹⁵ ประชัน วัลลิโก, หลักการเขียนข่าว อ่างแล้ว หน้า 19.

¹⁶ อัญชลี ชัยวรพร , “ การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปลักษณะและเนื้อหาหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535)

¹⁷ สุภา ศิริमानนท์, “การบรรณาธิกรณหนังสือพิมพ์,” บันทึกหัวข้อคำบรรยาย วส. 316 (เอกสารอัดสำเนา), หน้า 2.

โดยทั่วไปและองค์ประกอบข้างบนยังสามารถใช้เป็นมาตรฐานในการทำงานเกี่ยวกับทางด้านข่าวอีกด้วยไม่ว่าจะเป็นการหาข่าว การคัดเลือกข่าว ซึ่งองค์ประกอบข้างบนมีดังต่อไปนี้คือ¹⁸

1. ความรวดเร็ว (Immediacy/Timeliness) นับได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการเสนอข่าว เพราะผู้อ่านมักให้ความสนใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสดๆ ร้อนๆ และรวดเร็วทันวันดังคำขวัญที่ว่า “ข่าวต้องสดเหมือนปลา”

2. ความใกล้ชิด (Proximity/Nearness) เป็นองค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่งในการพิจารณาคุณค่าข่าว เพราะนักจิตวิทยาได้อธิบายถึงนิสัยของมนุษย์ว่า มนุษย์สนใจเรื่องที่ใกล้ตัว อันอาจส่งผลกระทบต่อตัวเองได้มากกว่า ความใกล้ชิดนี้หมายถึงความสัมพันธ์ใกล้ชิดต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกายและจิตใจ

3. ความเด่น (Prominence) หมายถึงบุคคลสำคัญและสถานที่สำคัญ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีเมื่อบุคคลหรือสถานที่นั้นเข้าไปเกี่ยวข้องในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแล้ว ก็ย่อมได้รับความสนใจจากประชาชนโดยทั่วไป

4. ความแปลกประหลาด (Oddity/Unusualness) เมื่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างผิดปกติหรือผิดวิสัยในสังคม เหตุการณ์นั้นย่อมก่อให้เกิดความสนใจและมีคุณค่าสูงเช่นเดียวกัน หนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญแก่องค์ประกอบนี้มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อมีสถานการณ์ที่ไม่เอื้ออำนวยในการเสนอข่าว เพราะถูกปิดกั้นเสรีภาพหนังสือพิมพ์จึงมักจะใช้ความแปลกประหลาดมาเสนอข่าว เพื่อเปลี่ยนบรรยากาศที่ตึงเครียดให้ผ่อนคลายลงได้ชั่วระยะหนึ่ง

5. ผลกระทบกระเทือน (Consequence) ข่าวที่มีผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก มักจะได้รับการพิจารณาที่จะเสนอเป็นข่าวมากกว่าข่าวที่มีผลกระทบต่อประชาชนจำนวนน้อย ผลกระทบกระเทือนที่ว่านี้อาจเป็นผลกระทบกระเทือนทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ

6. ความขัดแย้ง (Conflict) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการพิจารณาคุณค่าข่าว เพราะความขัดแย้งย่อมเป็นที่สนใจของมนุษย์โดยทั่วไป ความขัดแย้งทางด้านชู้สาวหรือครอบครัวของบุคคลสำคัญหรือดาราทะเลขวัญใจ ที่วี ซึ่งมักจะถูกนำมาวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวาง นอกเหนือไปจากความขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

¹⁸ น.อาน วุฒิกกรมรักษา, "หลักการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์," ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการทำหนังสือพิมพ์ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เจริญผล, 2525), หน้า 130-132.

7. ความมีเงื่อนงำ (Suspense/Mystery) บางครั้งเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอาจมีเบื้องหลังที่ลึกซึ้งซับซ้อน หนังสือพิมพ์มักให้ความสนใจขุดคุ้ยและนำมาตีแผ่เสนอเป็นข่าวติดต่อกันเป็นหลายวัน เรียกว่า Scoop หรือ Exclusive ซึ่งข่าวประเภทนี้มักจะได้รับคามสนใจจากผู้อ่านอย่างกว้างขวางมากเช่นกัน

8. ความสนใจของมนุษย์ (Human Interest) เมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นแล้วทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ ต่อเหตุการณ์หรือมีความรู้สึกร่วมทางอารมณ์กับบุคคลในข่าวด้วย เช่น เห็นอกเห็นใจ เสราโศกเสียใจ กลัวหรือหวาดระแวงว่าสักวันหนึ่งอาจเกิดขึ้นกับตัวเองได้ ข่าวที่ก่อให้เกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์ดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่มักเป็นข่าวอาชญากรรม ที่ผู้อ่านสนใจอยากรูสาเหตุที่แท้จริงเนื่องมาจากอะไรและลงเอยอย่างไร เป็นความสนใจในชะตากรรมของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

9. เพศ (Sex) ธรรมชาติของมนุษย์มักสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับเพศ ทั้งโดยเปิดเผยและไม่เปิดเผย ในช่วงเวลาที่หนังสือพิมพ์เสรีภาพมาก หนังสือพิมพ์หลายฉบับได้ตีพิมพ์ภาพโป๊เปลือยอยู่ในหน้าสังคมเสมอ ถึงแม้ว่าภาพนั้นจะไม่เกี่ยวข้องกับข่าวก็ตาม เรื่องราวที่เกี่ยวกับเพศเช่นนี้รวมถึงการหมั้น การแต่งงานของบุคคลสำคัญหรือมีชื่อเสียงในวงสังคมด้วย

10. ความขบขัน (Amusement) ในช่วงเวลาที่บรรยากาศทางเศรษฐกิจและการเมืองกำลังเคร่งเครียด หนังสือพิมพ์เสนอข่าวขบขัน เพื่อผ่อนคลายบรรยากาศได้ชั่วขณะหนึ่ง ข่าวความขบขันนี้อาจเกิดขึ้นจากการกระทำของดาวตลก เช่น สังข์ทอง สีใส พันโทชอกกมาไว้นวนควงมาวางมาด ดิงดี รับแสดงภาพยนตร์เรื่องแรกกับจารุณี หรืออาจประชดประชันสังคมก็ได้ เช่น ตำรวจกวาดล้างมิถาชชีพจับชายคนหนึ่งสงสัยพกพาอะไรตุงๆ ไว้ท้ายบันเอว สันนิษฐานว่าเป็นอาวุธปืน แต่เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจตรวจค้นพบว่าไม่ดีพริกชุกไว้ในซองปืน เป็นต้น

11. ความเปลี่ยนแปลง (Change) ไปในทางที่ดีหรือทางที่ไม่ดีก็ได้ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นนั้น มนุษย์ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งในสังคมก็จำเป็นต้องให้ความสนใจในการเปลี่ยนแปลงนั้นด้วย เพราะการเปลี่ยนแปลงย่อมมีผลกระทบต่อมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การเปลี่ยนแปลงดินฟ้าอากาศ การจัดระบบการจราจรให้มีบีตเลนหรือไบตเลน การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนในย่านสลัม เป็นต้น

12. ความก้าวหน้า (Progress) มนุษย์มีความพยายามดิ้นรนที่จะเอาชนะธรรมชาติอยู่เสมอ มนุษย์ได้ทดลองหาวิธีการใหม่ๆ เพื่อความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งในปัจจุบันมนุษย์สามารถส่งกระสวยอวกาศโคจรรอบโลกลำแรกในประวัติศาสตร์ บางครั้งทำให้ประชาชนทั้งโลกสนใจมากเหมือนกัน จึงถือได้ว่ามีคุณค่าข่าวสูงเช่นกัน

นอกเหนือจากองค์ประกอบข้างต้นแล้ว ข่าวที่ดีจะต้องมีคุณภาพ¹⁹ (News Quality) ซึ่งต้องมีคุณสมบัติต่อไปนี้

1. ความถูกต้อง (Accuracy) หมายถึง ความถูกต้องในการเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. ความสมดุล (Balanced) โดยนักข่าวจะต้องพยายามเน้นหนักในข้อเท็จจริงและความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อเท็จจริง
3. ความเป็นกลาง (Objective) ข่าวที่ดีจะต้องไม่มีการสอดแทรกหรือแสดงความคิดเห็นลงไปในเรื่องข่าว
4. ความชัดเจนและกระชับ (Clear and Concise) ภาษาที่ใช้ในการเขียนข่าวนั้นจะต้องเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายมีความกระชับและไม่กำกวม

แนวคิดเรื่องนายประตูข่าวสาร

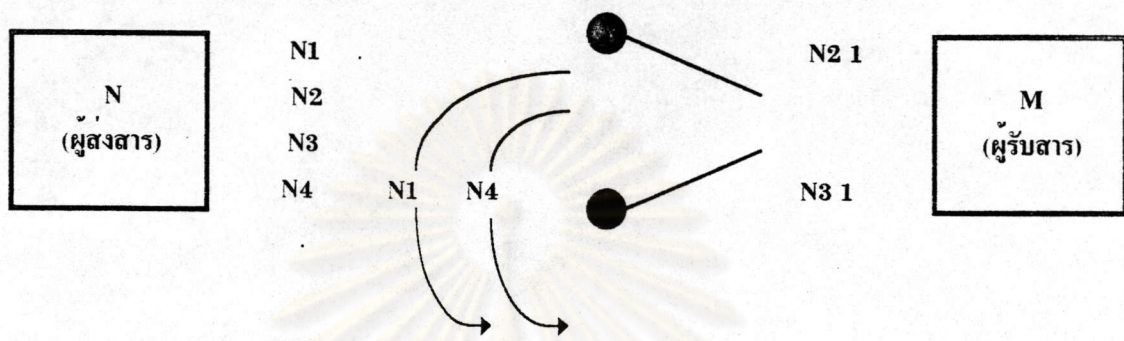
แนวคิดเกี่ยวกับหน้าที่นายประตูข่าวสาร (Gatekeeper) นี้เริ่มใช้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2490 อันเป็นผลจากการศึกษาของ เคิร์ต เลวิน (Kurt Lewin) นักจิตวิทยาสังคมชาวเยอรมัน ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้วางรากฐานการวิจัยสื่อสารมวลชนคนสำคัญคนหนึ่งและเป็นบุคคลแรกที่นำคำศัพท์ Gatekeeper เข้ามาระบุใช้ในสาขาการสื่อสารมวลชน

จากข้อเขียนของเลวิน (Lewin) ซึ่งได้ข้อสังเกตว่า ข่าวสารมักจะไหลผ่านช่องทางต่างๆ อันประกอบไปด้วยบริเวณประตูซึ่งมีการปล่อยหรือกักข่าวสารต่างๆ ตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือโดยวินิจฉัยของผู้เฝ้าประตูตัวเองว่าจะยอมให้ข่าวสารไหลผ่านไปได้หรือไม่ ซึ่งแนวความคิดนี้ได้ถูกนำมาอธิบายลักษณะการไหลของข่าวสารในกระบวนการสื่อสารมวลชน²⁰

¹⁹ ดร.ฉวี หิรัญรักษ์, เทคนิคการหาข่าวและการเขียนข่าวหนังสือพิมพ์ (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534), หน้า 2-3.

²⁰ พีระ จิตรโสภณ, “ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน,” เอกสารการสอนชุดวิชา หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 9-15 (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529), หน้า 624.

ต่อมาความคิดนี้ได้ถูก ดี เอ็ม ไวท์ (D.M. White)²¹ นำมาประยุกต์ใช้ในการศึกษากิจกรรมของกองบรรณาธิการข่าวโทรทัศน์ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นอเมริกาฉบับหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมการตัดสินใจคัดเลือกข่าว เพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์มีส่วนคล้ายกับหน้าที่ของนายประตูข่าวสารผู้มีหน้าที่กั้นกรองข่าวสารสู่ประชาชนตามแบบจำลองนี้

ภาพแบบจำลองนายประตูข่าวสารของ ดี เอ็ม ไวท์

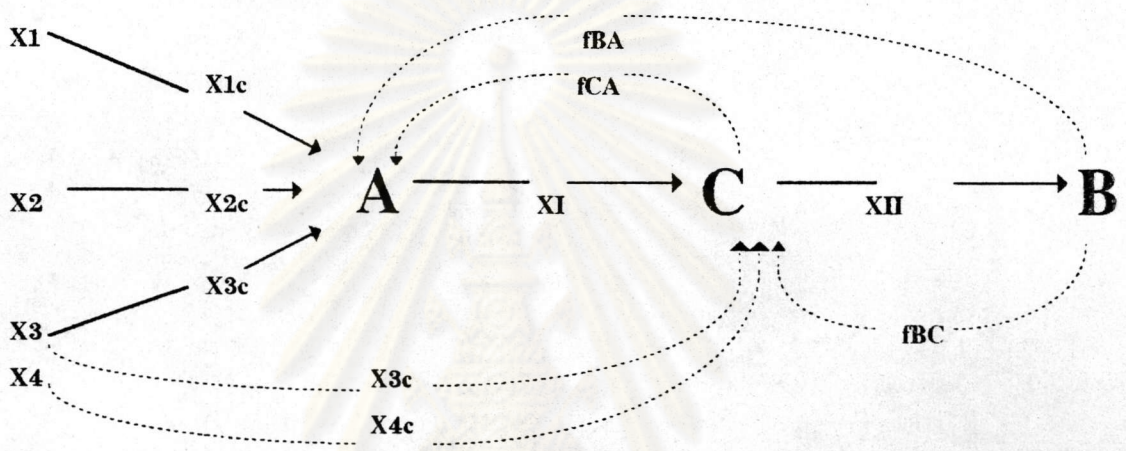
- N แหล่งที่มาของข่าวสารต่างๆ
- N1, N2, N3, N4 ข่าวสารแต่ละชิ้น
- N2.1, N3.2 ข่าวสารต่างๆที่ถูกคัดเลือก
- M ผู้รับสาร
- N1, N4 ข่าวสารที่ไม่ถูกคัดเลือก

จากแบบจำลองข้างต้นนี้พบว่า จากแหล่งข่าวสารหรือแหล่งข่าวจะมีการส่งข่าวสารต่างๆ มากมายมายังหนังสือพิมพ์ บรรณาธิการข่าวซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ในการคัดเลือกข่าวสารจะทำหน้าที่เป็น นายประตูข่าวสารโดยการเลือกข่าวสารบางชิ้นมานำตีพิมพ์ ข่าวที่ไม่ถูกคัดเลือกก็จะทิ้งไป ส่วนข่าวที่ถูกคัดเลือกจะนำมาตัดแต่งให้เหมาะสมกับเวลา เนื้อที่หรือลักษณะสื่อเพื่อส่งไปยังผู้อ่าน

นอกจากการศึกษาของ ดี เอ็ม ไวท์ (White D.M.) แสดงให้เห็นว่า ซึ่งเป็นผู้นำทางด้าน การตัดสินใจคัดเลือกข่าวแล้วในปี 1957 เวสลีย์และแมคลีน (Westley and Maclean) ได้นำความคิด

²¹ D.M. White, "The Gatekeeper : A Case Study in the Selection of News," Journalism Quarterly 27(1950),pp. 383-390.

เกี่ยวกับนายประคําข่าวสารมาสร้างเป็นแบบจำลองสำหรับการวิจัยทางสื่อสารมวลชน โดยเรียกแบบจำลองนี้ว่า แบบจำลอง A-B-C โดยในแบบจำลองนี้ให้อักษร C หรือนายประคําข่าวสาร ซึ่งอยู่ในฐานะที่สำคัญคือ การรับข่าวสารที่เรียบเรียงแล้วจาก A หรือผู้ส่งข่าวสาร หลังจากนั้นก็จะดำเนินการเพื่อส่งต่อไปยังผู้รับสาร (Audience) หรือ B หลังจากนั้น C จะทำหน้าที่เป็นเพียงสื่อ (Agent) หรือช่องทาง (Channel) ของ B ไม่ใช่ผู้ทำหน้าที่ผู้ส่งสาร (Communicator) และทั้ง A และ C ก็ไม่ใช่เป็นกำเนิดของข่าวสารโดยตรงแต่อย่างใด (Westly and Maclean, 1957 อ้างถึงใน เบนจววรรณ นรสิงห์, 2537) ²²

แบบจำลองเชิงแนวคิดรวบยอดของเวสต์ลีและแมคคลีน

- X แหล่งข่าวสาร (News Source)
- A ผู้ส่งข่าวอย่างมีความมุ่งหมาย (Communicators)
- B ผู้รับสาร (Audience)
- C ผู้เฝ้าประคําข่าวสาร (Feedback)
- F ข้อมูลสะท้อนกลับ
- fBA ข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้รับสารไปยังแหล่งข่าวสาร
- fBC ข้อมูลสะท้อนกลับจากผู้รับสารไปยังนายประคําข่าวสาร
- fCA ข้อมูลสะท้อนกลับจากนายประคําข่าวสารไปยังผู้ส่งสาร

²² เบนจววรรณ นรสิงห์, "การนำเสนอและการคัดเลือกภาพข่าวในหนังสือพิมพ์รายวัน," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2437)

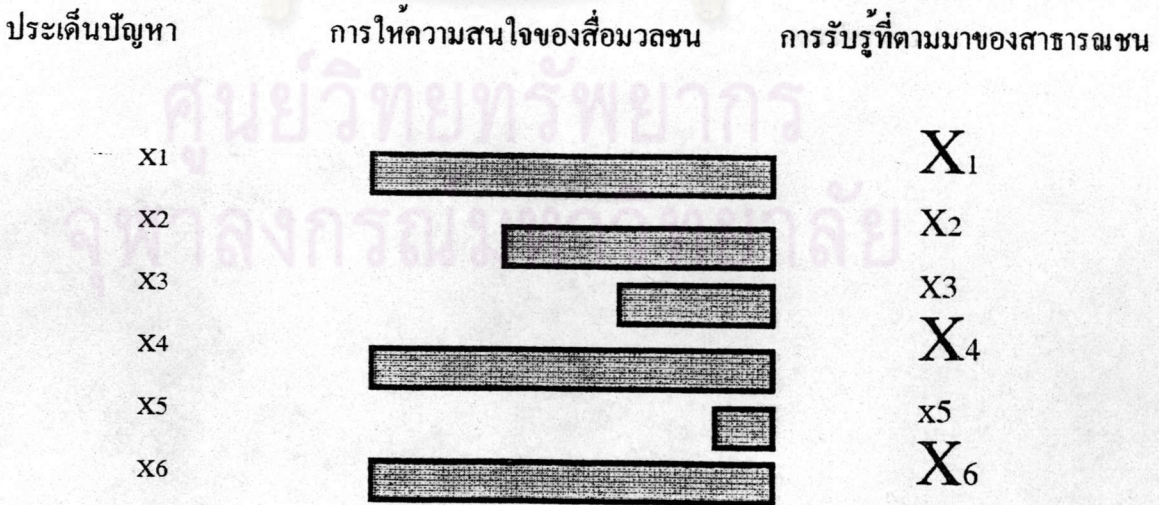

จากแบบจำลองข้างต้นดังกล่าวจะเห็นว่า บทบาทของช่องทางการสื่อสารตรงของไวท์กับ บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนนั้นคล้ายคลึงกัน อันได้แก่ หนังสือพิมพ์มีหน้าที่ในการคัดเลือกข่าวสาร และการผลิตข่าว บทความต่างๆ ถ่ายทอดไปยังผู้อ่านหรือผู้รับสารแล้ว ซึ่งบทบาทนี้เรียกว่า “นาย ประคองข่าวสาร” นั่นเอง นอกจากนี้สื่อมวลชนยังมีหน้าที่ในการกำหนดหัวข้อข่าวสำคัญหรือวาระ ข่าวสาร (Agenda Setting) ให้สาธารณชนได้รับรู้อีกด้วย

แนวความคิดการจัดวาระข่าวสาร (Agenda-Setting)

หน้าที่ของสื่อมวลชนในการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาเป็นแนวคิดที่เกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1972 โดยมัลคอล์ม แม็คคอมส์และโดนัลด์ ชอว์ (McCombs, M.E. and Show D.L.) เป็นผู้เสนอแนะ อย่างไรก็ตามนักเขียนบางคนกล่าวว่า แนวคิดนี้เป็นของ วอลเตอร์ ลิปพ์แมน (Lippmann) ได้เคยคิดขึ้น มาก่อนในวารสาร Public Opinion เมื่อปี ค.ศ. 1922 ถึงบทบาทสื่อมวลชนว่า สื่อมวลชนมีบทบาท หน้าที่ในการสร้างภาพต่างๆ ในหัวสมองคนเรา ซึ่งคล้ายคลึงกับแนวความคิดในเรื่องหน้าที่การ กำหนดหัวข้อเรื่องให้พิจารณาของสื่อมวลชนตามแนวคิดของแม็คคอมส์และชอว์ (McCombs and Show) นอกจากนี้โคเฮน (Cohen, B.C.) ก็เป็นอีกผู้หนึ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดในเรื่องนี้ เขาเคยกล่าวถึง อิทธิพลของหนังสือพิมพ์ในการกำหนดหัวข้อเรื่องให้พิจารณา

แบบจำลองการกำหนดหัวข้อเรื่องพิจารณาของแม็คเคลวและวิดาหุล

ในแบบจำลองนี้ X ทางซ้ายมือ คือ ประเด็นปัญหาหรือหัวข้อต่างๆที่เกิดขึ้นในสังคมที่สื่อมวลชนหยิบยกนำมาเสนอให้สาธารณชนได้รับทราบ การนำเสนอเรื่องเหล่านี้โดยสื่อมวลชนมากน้อยต่างกัน (แสดงโดยแท่งแนวนอน) ผลที่ตามมา คือ ทำให้สาธารณชนรับรู้ในประเด็นหรือหัวข้อต่างๆ เหล่านั้นไม่เหมือนกัน ประเด็นที่ได้รับความสนใจจากสื่อมวลชนในการนำเสนอมากก็ได้รับการพิจารณาเป็นหัวข้อเรื่องที่สำคัญมาก (ขนาด X ทางขวามือแสดงระดับความสำคัญที่พิจารณาโดยสาธารณชน) ตามรูปแบบจำลองจะเห็นว่า X1 X4 และ X6 ได้รับความสนใจในการนำเสนอจากสื่อมวลชนมาได้รับการพิจารณาว่ามีความสำคัญมาก ส่วนประเด็นอื่นๆ (X2, X3, และ X5) ก็มีความสำคัญรองลงไปในสายตาของสาธารณชน ²³

แนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องราวทางเพศ

ความหมาย

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “เพศ” หรือ “เซ็กส์” (Sex) นั้นจะเห็นได้ว่าเป็นคำที่มีความหมายกว้างมาก หากพิจารณาให้อย่างท่องแท้แล้ว คำว่า “เพศ” นั้นเป็นการแสดงออกถึงคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคล เช่น เพศชาย เพศหญิง

ตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน ²⁴ กล่าวว่า เพศ หมายถึง รูปหรือลักษณะที่แสดงให้รู้ว่าเป็นหญิงหรือชาย

นอกจากนี้ เพศ อาจหมายถึง การแสดงถึงเรื่องเพศอย่างกว้างๆ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง ความต้องการทางเพศของชายและหญิง ซึ่งแนวความคิดเกี่ยวกับคำว่า “เพศ” ส่วนมากจะเป็นงานวิจัยของต่างประเทศ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับงานวิจัยนี้จะขอยกตัวอย่างการจำแนกเพศออกเป็นลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

²³ พีระ จิตร โสภณ, “ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน” อ่างแล้ว, หน้า 662.

²⁴ สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมภาษาไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2525)

โรแลนด์ เอ็ม โฮลเมส (Ronald M. Holmes) ²⁵ ได้จำแนกเพศออกเป็นลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

- พฤติกรรมทางเพศลักษณะรบกวนผู้อื่น (Nuisance Sex Behaviors) ได้แก่ พฤติกรรม การมีความสุขด้วยการแอบดูผู้อื่นเปลือย (Scotophilia) พฤติกรรมที่ชอบแสดงตนให้เป็นที่น่าสนใจ ของบุคคลอื่น โดยการอวดอวัยวะเพศ (Exhibitionism) พฤติกรรมการแต่งตัวด้วยเสื้อผ้าของเพศตรงข้าม (Transvestism) เป็นต้น

- พฤติกรรมทางเพศในลักษณะรักร่วมเพศ (Homosexual) หรือรักเพศ

- อาชญากรรมทางเพศที่ต่อต้านเด็ก (Sex Crimes Against Children) ได้แก่ พฤติกรรม ที่ชอบสมสู่กับเด็ก (Pedophilia) พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ฉันท์ชู้สาวที่ร่วมสายโลหิตเดียวกัน (Incest)

- อาชญากรรมทางเพศที่จัดว่าอันตรายหรือรุนแรง (Dangerous Sex Crimes) ได้แก่ พฤติกรรมร่วมเพศกับซากศพ (Necrophilia) ความต้องการร่วมเพศโดยการฆาตกรรม (Lust Murder)

- การข่มขืน (Rape)

- การลามกอนาจาร (Pornography)

จอยซ์ สปรากิน และเทเรซา ซิลเวอร์แมน (Joyce N. Sprafkin and L. Theresa Silverman) ²⁶ ได้จำแนกเพศออก 2 ประเภท คือ

พฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ พฤติกรรมการจูบ (Kiss) กอด (Hug) การสัมผัสที่ไม่ก้าวร้าว (Nonaggressive touching) และการมีเพศสัมพันธ์ (Intercourse)

พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ได้แก่ พวกรักร่วมเพศ (Homosexual) การมีเพศสัมพันธ์กับเครือญาติเดียวกัน (Incest) พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก (Pedophilia) การเป็นนักถ่มอง (Voyeurism) พฤติกรรมชอบอวดอวัยวะเพศต่อหน้าสาธารณชน (Exhibitionism) เป็นต้น

²⁵ Ronald M. Holmes, *Sex Crimes* (California : Sage Publications, Inc., 1991)

²⁶ Joyce N. Sprafkin and L. Theresa Silverman, "Update : Physically Intimate and Sexual Behavior on Prime-time Television, 1978-1979," *Journal of Communication*, (1981), pp.

ซูซาน ฟรานเซบลูและคณะ (Susan Franzblau, et.al)²⁷ ได้ศึกษาเรื่องเพศในโทรทัศน์ โดยแบ่งเพศตามลักษณะทางพฤติกรรมตั้งแต่นั้นแรก คือ การเล้าโลมตั้งแต่ การจูบ (Kiss) กอด (Hug) การมีเพศสัมพันธ์กับเพศตรงข้าม (Heterosexual) การมีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน (Homosexual) การสัมผัสที่ก้าวร้าวรุนแรง (Aggressive touching) การสัมผัสที่ไม่ก้าวร้าวรุนแรง (Nonaggressive touching) การพูดจาเกี้ยวพาราสี (Flirting) เป็นต้น

เบรดเลย์ กรีนเบิร์กและคณะ (Bradley S. Greenberg, et.al.)²⁸ ได้แบ่งเพศตามลักษณะของพฤติกรรมขั้นต้นที่เปิดเผยจนถึงการมีเพศสัมพันธ์กันไม่ว่าจะเป็นเพศตรงข้ามหรือเพศเดียวกัน เช่น การข่มขืน (Rape) รักร่วมเพศ (Homosexual) การมีเพศสัมพันธ์ก่อนแต่งงาน (Unmarried Intercourse) การมีเพศสัมพันธ์หลังแต่งงาน (Married Intercourse) โสเภณี (Prostitution) พฤติกรรมทางเพศที่ผิดกฎหมาย (Illegal Sex) และพฤติกรรมที่ลามกอนาจาร (Pornography) เป็นต้น

จากข้างต้นจะเห็นว่า เพศในสื่อมวลชนนั้นจะเป็นการศึกษาเรื่องเพศในลักษณะของการมีเพศสัมพันธ์ พฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติกติและการลามกอนาจาร ซึ่งเมื่อพูดถึงพฤติกรรมลามกอนาจารนั้น เนื้อหาที่จัดได้ว่าเป็นพฤติกรรมลามกอนาจารหรือมีลักษณะขั้วยุคการมณสามารถสังเกตได้จากลักษณะดังต่อไปนี้²⁹

1. สิ่งลามกอนาจารได้แก่ ภาพ หนังสือ หรือวัตถุอันมีลักษณะที่ทำให้ผู้พบเห็นมีความรู้สึกในทางกามารมณและความกำหนัด ว่าโดยย่อ คือ ภาพ หนังสือ หรือวัตถุอันได้จัดทำขึ้นให้มีลักษณะอนาจารเพื่อการอนาจารโดยเฉพาะ

²⁷ Susan Franzblau, Joyce N. Sprafkin, and Eli A. Rubinstein, "Sex on TV : A Content Analysis Journal of communication, (1977), pp. 166.

²⁸ Bradley S. Greenberg, David Graef, Carlos Fernandez Collado and Charles K. Atkin, "sexual Intimacy on commercial TV During Prime Time," journalism Quarterly, (1980), pp. 213.

²⁹ จุฑา เทียนไทย, กฎหมาย ระเบียบ คำสั่งว่าด้วยการโฆษณา (กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523), หน้า 164-165.

2. ความหมายสามัญในเรื่องลามกอนาจารโดยทั่วไปดังกล่าวในข้อ 1 ก็อยู่ที่อวัยวะสืบ
บางอย่างหรือกิจในกามารมณ์หรือประเวณี ซึ่งได้เขียนหรือทำขึ้นเพื่อปลุกปั่นจิตใจให้รู้สึกไปในทาง
กำหนัดและมักมากในกาม ทั้งนี้โดยมิได้แฝงความเป็นศิลปะไว้แต่อย่างใด

3. ตามหลักดังกล่าวแล้ว วัตถุหรือภาพศิลปะ ย่อมไม่อยู่ในข่ายจะเป็นลามกอนาจาร ทั้งนี้
ก็โดยเป็นที่นิยมกันมานานแล้วว่า ร่างกายมนุษย์เป็นสื่อทำให้ช่างสลัก ช่างปั้น ช่างเขียนเกิดความคิด
ในทางประดิษฐ์ให้งดงามอยู่เสมอมา ด้วยเหตุนี้ รูปปั้น รูปสลัก ภาพเขียนที่มีชื่อเสียงโด่งดังจึงมักเป็น
รูปเปลือยโดยมาก

4. อวัยวะสืบบางอย่างไม่เป็นลามกอนาจารในเมื่อเขียน ได้ทำขึ้นเพื่อวิทยาการโดยเฉพาะ
เช่น ตำราแพทย์ อธิบายถึงชีววิทยา ฯลฯ และมีภาพอวัยวะสืบเหล่านี้ประกอบคำอธิบาย

5. วัตถุหรือภาพศิลปะต่างๆ ดังกล่าวในข้อ 3 ได้ถูกจำลองหรือพิมพ์ กัดขึ้นใหม่หลายๆ แล้ว
นำออกขายหรือแสดง ย่อมไม่เป็นการลามกอนาจาร แต่ถ้าพิมพ์ขึ้นใหม่แล้วนำไปแทรกในบทความ
ที่เขียนเพื่อกามารมณ์ ภาพประกอบเหล่านี้ก็กลายเป็นภาพประกอบข้อความให้เป็นจริงเป็นจังขึ้น และ
กลายเป็นภาพและข้อความที่เป็นลามกอนาจารทันที

6. หนังสือที่เป็นวิทยาการแต่เพียงในนามและมีภาพเปลือยให้เห็นอวัยวะสืบยอมเป็นลามก
อนาจาร ทั้งนี้ก็เพราะผู้เขียนอ้างเอาวิทยาการเป็นเครื่องบัง เพื่อจุดประสงค์อย่างอื่นอันเป็นไปในทางยั่ว
ยุอารมณ์

ส่วนนักกฎหมายได้ตีความคำว่า “อนาจาร และ ลามก” ไว้ดังนี้³⁰

“อนาจาร” หมายถึง การกระทำความผิดระหว่างคนสองคนในลักษณะไม่สมควรทางเพศ เช่น
จับต้องของสงวน ของลับ

การกระทำการอันควรขายหน้าต่อธารกำนัล เช่น การเปลือยกายต่อหน้าคนอื่น เช่น
โชว์เปลือย โชว์ลามก เป็นต้น

ลามก เฉพาะสิ่งของ เช่น ภาพยนตร์โป๊ ภาพโป๊ แต่จะผิดกฎหมายก็ต่อเมื่อมีไว้เพื่อขาย
จำหน่าย จ่ายแจก หรือไว้อวดประชาชน ถ้าเก็บไว้ดูเองไม่ผิด

³⁰ นันทริกา คุ่มไพโรจน์, “ผลประโยชน์และความถูกต้อง,” ใน รายงานการสัมมนา
ศิลปะหรืออนาจาร เสรีภาพกับความรับผิดชอบของสื่อมวลชน (กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2528), หน้า 4.

ภาพ “ลามก” นั้น ได้แก่ ภาพการร่วมเพศ แต่ถ้าเป็นหนังสือวิชาการกับเรื่องนั้นไม่เป็นลามก

ภาพเปลือย ถ้าให้เห็นอวัยวะเพศชัดเจนเป็นลามก แต่ถ้ามีการทำให้เลือนลางบ้างไม่เป็นลามก

นอกจากลักษณะดังกล่าวข้างต้นแล้ว กรมตำรวจได้ใช้เกณฑ์การพิจารณาเนื้อหาประเภทช่วยกามารมณ์ดังนี้³¹

- ให้พิจารณาความเป็นไปได้ตามสภาพของสังคมและศีลธรรมอันดี
- พิจารณาจากความรู้สึกของผู้ดู ถ้าก่อให้เกิดความรู้สึกทางเพศอย่าง “ชัดเจน” ก็ห้ามนำเสนอ ภาพเปลือยที่แสดงสัดส่วนของหญิงในลักษณะที่ดูแล้วไม่เกิดความรู้สึกทางเพศ เช่น ภาพสารคดีที่สมเหตุสมผลตามท้องเรื่องควรอนุญาตได้ แต่หากเป็นภาพเปลือย เช่น นุ่งผ้าเปียกน้ำรักรูปเจดนาให้ดูสัดส่วนของหญิงโดยไม่มีลักษณะในทางศิลปะและก่อให้เกิดความรู้สึกทางเพศก็ควรห้าม
- เรื่องเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางเพศ เสรีภาพในการสมสู่ทางเพศ ความวิปริตทางกามารมณ์ หากเป็นการชักจูงให้ผู้ดูนิยมชมชอบนำไปประพฤติ ทำให้เสื่อมเสียต่อศีลธรรมอันดีก็ควรห้าม

อิทธิพลเรื่องเพศในสื่อมวลชน

เมื่อก้าวถึงเนื้อหาเรื่องเพศที่นำเสนอในสื่อมวลชนนั้นก็มีมาช้านานแล้ว สื่อมวลชนเริ่มเสนอเนื้อหาประเภทนี้ราว ค.ศ. 1960 และเริ่มเพิ่มปริมาณและเนื้อหาเปิดเผยชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะ เป็นหนังสือ โทรทัศน์ เช่น การนำเสนอรายการของโทรทัศน์ช่อง 4 ในอังกฤษ โดยรายการที่นำเสนอ นั้นเรียกกันว่า Dyke TV ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพวกเลสเบียน (Lesbians) และจากนั้นเรื่องของเพศก็ ได้รับความนิยมและถูกนำเสนอในสื่อมวลชนเรื่อยมา³²

³¹ กฤษณ์ ทองเลิศ, สื่อมวลชน การเมืองและวัฒนธรรม (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2539), หน้า 81.

³² Brian McNair, Mediated (News York : St Martin's Press Inc., 1996), pp. 1.

สาเหตุที่เรื่องเพศได้รับความนิยมนำเสนอของสื่อมวลชน อาจเป็นเพราะว่าสังคมกำหนดให้เรื่องเพศเป็นเรื่องที่ปกปิด (Taboo) การพูดคุยสื่อสารกันถึงเรื่องแนวนี้อย่างเปิดเผยโจ่งแจ้ง นับเป็นกริยาที่ไม่พึงกระทำ แต่ดูเหมือนว่าสิ่งใดก็ตามที่ยังปิด มนุษย์ก็ยังอยากรู้อยากเห็นเป็นสำคัญ ดังนั้นเราจึงพบว่าตลอดประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ เรื่องเพศไม่เคยถูกปิดสนิทได้อย่างแท้จริงเลย แต่เรื่องเพศกลับถูกเปิดเผยอย่างโจ่งแจ้งมากขึ้นๆ เรื่อยมาและสื่อมวลชนเองก็ได้กลายเป็นช่องทางของการเปิดเผยและถ่ายทอดเรื่องเหล่านี้ให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ปัจจุบันนี้เรื่องราวที่เกี่ยวกับเพศที่นำเสนอในสื่อมวลชนได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์มากขึ้น โดยเฉพาะเรื่องของผลกระทบในแง่ลบที่อาจมีต่อพฤติกรรมของคนในสังคม ชาร์ล ไรท์ (Charles Wright)³³ ได้กล่าวว่าผลกระทบจากการดูหรือการอ่านเรื่องราวความบันเทิงที่นำเสนอผ่านทางสื่อมวลชนที่มีลักษณะเร้าอารมณ์ทางเพศนั้นแตกต่างกันออกไป จากการสำรวจปี 1970 และ 1980 ซึ่งให้เห็นว่า ชาวอเมริกันเชื่อกันว่าเนื้อหาของสื่อที่เร้าอารมณ์ทางเพศนั้นอาจทำให้คนก่อคดีข่มขืนได้ และประมาณ 1 ใน 3 ของประชาชนทั่วไปเชื่อว่า วัตถุทางเพศ (Sex Material) ในสื่อมวลชนทำให้คนเกิดบัคล้างเรื่องเพศ (Sex Crazy) อีกทั้ง 2 ใน 3 ของชาวอเมริกันเห็นด้วยว่าเรื่องเพศที่เกี่ยวกับความรัก (Erotic Material) สามารถทำให้คนตื่นเต้นได้

แต่ในขณะเดียวกัน ริสท์และเรย์ ซี (Rist and Ray C.)³⁴ ได้กล่าวว่าการเปิดรับวัตถุทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง (Explicit Sexual Material) ไม่มีผลกระทบหรือมีผลเล็กน้อยในการเปลี่ยนพฤติกรรมทางเพศหรือทัศนคติทางเพศ แต่การเปิดรับเรื่องเพศยังช่วยลดพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศได้อีกทั้งเกิร์บเนอร์และกรอส (Gerbner and Gross)³⁵ ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่า การที่คนเราดูโทรทัศน์มากในเรื่องที่เกี่ยวกับเพศนั้นจะช่วยลดความกลัว ความอายและความคิดผิๆ เกี่ยวกับเรื่องเพศได้

³³ Charles Wright, Mass Communication A Sociological Perspective (New York : N.P., 1986), pp. 178.

³⁴ Rist and Ray C., "Pornography as a Social Problem : Reflections on the Relation of Morality and the Law," The Pornography Controversy (New Brunswick : Transaction Books, 1975)

³⁵ George Gerbner and Larry Gross, "Living with Television : The Violence Profile," Journal of Communication, (1976)

นอกจากนี้ข้อมูลทางสถิติจากหนังสือ Post-Porno Denmark กล่าวว่า ประเทศเดนมาร์ก ซึ่งเป็นประเทศเสรีในการเผยแพร่เรื่องเพศนั้น อาชญากรรมทางเพศ (Sex Crime) จะลดลง เมื่อมีการยกเลิกกฎหมายห้ามเขียนเรื่องลามกอนาจาร ซึ่งสอดคล้องกับการรายงานของ เบิร์ล คัทชินสกี (Berl Kutchinsky) แห่งแผนกจิตเวชของสถาบันนิติทางวิทยาศาสตร์ (Institute of Criminal Science) ของมหาวิทยาลัยโคเปนเฮเกน (University of Copenhagen) กล่าวว่า ไม่มีหลักฐานที่สามารถสรุปได้ว่า ภาพหรือภาพยนตร์ประเภทลามกอนาจารมีส่วนทำให้ผู้ใหญ่และเยาวชนที่เป็นปกติแสดงพฤติกรรมก้าวร้าวทางเพศได้ และสถิติทางอาชญากรรมทางเพศได้ลดลงถึง 63 เปอร์เซ็นต์ ระหว่างปี ค.ศ. 1959 และ ปี ค.ศ. 1970 แต่สำหรับรายงานนี้ นักวิจัยบางคนได้ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับตัวเลขในการรายงานการวิจัยดังกล่าว โดยเฉพาะตัวเลขที่อ้างว่า อาชญากรรมทางเพศลดลงหลังจากการเลิกกฎหมายควบคุมสิ่งลามกอนาจาร ทั้งนี้เพราะจำนวนอาชญากรรมทางเพศตามสถิติก่อนการยกเลิกกฎหมายนั้น หมายถึงอาชญากรรมทางเพศในกรณีการเผยแพร่สิ่งลามกอนาจารด้วย เมื่อยกเลิกกฎหมายนี้จำนวนอาชญากรรมทางเพศก็ย่อมลดลงด้วยเป็นธรรมดา นอกจากนี้ยังวิจารณ์เพิ่มเติมอีกด้วยว่า แทนที่จะดูเพียงจำนวนอาชญากรรมทางเพศที่ก่อขึ้น ควรจะดูประเภทของอาชญากรรมด้วย เพราะถ้าอาชญากรรมทางเพศจำนวนน้อย แต่มีความรุนแรงมากมากก็ไม่ควรสรุปว่าลดน้อยลง³⁶

เรื่องเพศในสื่อมวลชนไทย

เรื่องเพศในสังคมไทยนั้นเริ่มปรากฏเด่นชัดในรัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นสมัยที่มีโรงพิมพ์เกิดขึ้น จากเรื่องโป๊ที่เป็นเรื่องเล่าที่ขยายตัวมาเป็นเรื่องโป๊ในสื่อสิ่งพิมพ์ ต่อจากนั้นไม่นานได้มีหนังสือโป๊พิมพ์ จำหน่ายเป็นเล่มเล็กๆ ขนาดเล่มละสลึงของ “วัดเกาะ” เป็นความเรียงเรื่องโป๊ตั้งแต่ต้นจนจบ ซึ่งแปลและดัดแปลงมาจากนิยายโป๊ของต่างประเทศ³⁷

³⁶ Richard A. Dienstbier, “Sex and Violence : Can Research Have It Both Way ?,” *Journal of Communication*, (1977), pp. 183.

³⁷ กิตติ กันภัย, “ลักษณะของการสร้างฝันจินตนาการทางเพศในสื่อมวลชน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาจิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535)

ต่อมาเรื่องโป๊ก็ได้พัฒนามาเรื่อยๆ จนกระทั่งในสมัยรัชกาลที่ 7 ซึ่งยุคนั้นกิจการของหนังสือพิมพ์และนิตยสารได้เจริญก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ในช่วงนั้นได้มีการหันเหไปเสนอเรื่องราวในด้านข่าวอาชญากรรม ภัยธรรมชาติ สงคราม บันเทิงคดี รวมทั้งนวนิยาย เช่น หนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษได้มีวิธีการเขียนข่าวที่สั้นๆ ง่ายๆ ช่วยுகามารมณณ์และให้ความบันเทิงรักๆ ใคร่ๆ พร้อมภาพประกอบเช่นเรื่อง ความรักของโสเภณี เรื่อง มาโซคิสม์ หญิงที่มีความสุขด้วยตะพุด และแซ่ นางบำเรอเปรอสวาท เหล่านี้ปรากฏอยู่ในหนังสือพิมพ์หลายฉบับ เช่น หนังสือพิมพ์สุภาพบุรุษ (ในปี พ.ศ. 2482)³⁸ ซึ่งนับได้ว่าเป็นหนังสือพิมพ์ที่สอดแทรกเนื้อหาเรื่องเพศด้วย

หลังจากนั้นหนังสือพิมพ์ในยุคต่อๆ มาหลายฉบับก็ได้มีการนำเสนอสอดแทรกเนื้อหาประเภทนี้มาเรื่อยๆ จนกระทั่งในปัจจุบันนี้ที่วิถีชีวิตของคนในสังคมได้เปลี่ยนแปลงไป ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้สังคมไทยได้รับอิทธิพลจากตะวันตกมากขึ้น คนในสังคมรับเอาค่านิยมจากตะวันตกมามากมาย รวมทั้งค่านิยมเรื่องเพศด้วยเช่นกัน ซึ่งสังเกตได้จากการที่สื่อมวลชนในปัจจุบันได้มีการนำเสนอเนื้อหาประเภทนี้มากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเนื้อหาเหล่านี้สามารถดึงดูดความสนใจของประชาชนโดยทั่วไปได้ แต่การนำเสนอของสื่อมวลชนนั้นก็ควรจะอยู่ในขอบเขตอันสมควร เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าเนื้อหาประเภทนี้อาจนำผลเสียมาสู่สังคมได้ ถึงแม้ว่า ผลการวิจัยที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ยังไม่สามารถระบุได้ว่าการเสนอเนื้อหาทางเพศจะมีผลในทางลบก็ตาม และสื่อมวลชนควรตระหนักด้วยว่า สังคมไทยเป็นสังคมที่อยู่ภายใต้กรอบจารีตประเพณีค่านิยมและวัฒนธรรมอันดีงาม ดังนั้นการเสนอเนื้อหาทางเพศในสื่อมวลชนก็ควรคำนึงสิ่งเหล่านี้ด้วย

³⁸ สุกัญญา ตีระวนิช, หนังสือพิมพ์ไทยจากการปฏิวัติ 2475 สูปฏิวัติ 2516 (กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2520), หน้า 62.

แนวความคิดเกี่ยวกับความรุนแรง

ความหมาย

ความหมายของคำว่า “ความรุนแรง” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ได้ให้คำจำกัดความว่า หนักเกินไป แรงเกินไป³⁹

एमจิต กิตติวัฒน์⁴⁰ ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ความรุนแรง หมายถึง การกระทำใดๆ ที่ทำตามทีก่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือตาย ทั้งทางร่างกาย จิตใจของสิ่งมีชีวิต ตลอดจนการทำลายทรัพย์สินต่างๆ

นอกจากนี้รายงานการวิจัยเรื่องการควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย ได้ให้คำจำกัดความของ “ความรุนแรง” ในสื่อมวลชนว่าเป็นรายการลักษณะที่มีอิทธิพลทางจิตใจของผู้ชมในอันที่จะก่อให้เกิดพฤติกรรมกับสภาพแวดล้อมของผู้ชม มีผลทำให้ผู้ชมยอมเปลี่ยนตามโดยไม่รู้ตัวและพฤติกรรมนั้นเป็นเพียงความต้องการเฉพาะบุคคลเท่านั้น⁴¹

นฤมล สิงห์ประเสริฐ⁴² ได้ให้ความหมายของคำว่า ความรุนแรง หมายถึง การกระทำใดๆ ที่ก่อให้เกิดการทำลาย ก้าวร้าว เกรงกลัว เช่น การสงคราม การทะเลาะเบาะแว้ง การต่อสู้ ฆ่าฟัน การรุกราน จนถึงแก่ชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น และความรุนแรงมักจะตามมาด้วยการทำลาย (Destruction) และที่ร้ายแรงที่สุด คือ ความตาย

³⁹ สำนักงานราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมภาษาไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525

⁴⁰ เอ็มจิต กิตติวัฒน์, “การวิเคราะห์เนื้อความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ภาคค่ำ” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533)

⁴¹ ดวงเดือน พันธุมจินดา, อรพินทร์ ชูชม และสุภาพร ลอยด์, รายงานการวิจัยเรื่อง การควบคุมอิทธิพลสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย (กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒน์ ประสานมิตร, 2531)

⁴² นฤมล สิงห์ประเสริฐ, “ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534)

จากการให้คำจำกัดความข้างต้น สามารถสรุปความหมายของคำว่า ความรุนแรง ได้ว่า ความรุนแรง หมายถึง การกระทำใดๆ ก็ตามที่หนักเกินไป รุนแรงเกินไป ซึ่งการกระทำเหล่านี้อาจส่งผลกระทบต่อให้เกิดการบาดเจ็บหรือตาย ตลอดจนการทำลายล้างต่างๆ โดยความรุนแรงนี้สามารถแบ่งได้หลายลักษณะดังต่อไปนี้

ออตโต เอ็น จาร์เซน (Otto N. Jarsen) ⁴³ ได้กล่าวถึงลักษณะของความรุนแรงในสื่อมวลชนไว้ 3 ประการ คือ

1. ลักษณะทางจิตวิทยา หมายถึง การระบายโดยการแสดงออกถึงอำนาจหรือการบังคับ ตลอดจนการแสดงถึงความไร้เหตุผลและรูปแบบการฆาตกรรม
2. ลักษณะทางศีลธรรม หมายถึง การล่วงละเมิดทรัพย์สินและเสรีภาพของบุคคลอื่น
3. ลักษณะทางการเมือง หมายถึง การบังคับจนควยอำนาจหรือการใช้อำนาจในทางที่ผิดไปสู่จุดที่ต้องห้าม

ส่วนเมอร์เรย์ ⁴⁴ (Murry, 1970 อ้างใน อูราเพ็ญ ตรียางค์กุล, 2534: 26) ได้ให้คำจำกัดความ “ความรุนแรง” แบ่งเป็น 3 ประการ ได้แก่

1. ร่างกาย ความรุนแรงต่อบุคคล การทำลายทรัพย์สิน
2. จิตใจ ความรุนแรงต่อจิตใจและอารมณ์ เช่น ความเกลียดกลัว อาฆาตแค้น
3. วาจา คำพูดที่ไม่ดี ใช้คำพูดในทางที่ผิด การกล่าวร้าย

นอกจากนี้ความรุนแรงสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ ความรุนแรงส่วนบุคคลและความรุนแรงในเชิงโครงสร้างทางสังคม ⁴⁵

⁴³ Otto N. Jarsen, *Violence and The Mass Media* (New York : University of Washington, 1968)

⁴⁴ อูราเพ็ญ ตรียางค์กุล, “จริยธรรมของผู้ผลิตข่าวอาชญากรรมทางโทรทัศน์คือการเสนอข่าวความรุนแรง” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535)

⁴⁵ กมลวรรณ โลหีสวานนท์, “ความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์กับทัศนคติความรุนแรงของนักเรียนระดับมัธยมปลาย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534)

- ความรุนแรงส่วนบุคคล เป็นความรุนแรงทางตรงหรือความรุนแรงระหว่างบุคคลต่อบุคคล ซึ่งมีผู้กระทำชัดเจน เช่น การฆ่าฟัน ชกต่อยกัน เป็นต้น
- ความรุนแรงในเชิงโครงสร้างทางสังคม เป็นความรุนแรงที่โครงสร้างสังคมได้กระทำต่อคนในสังคม มีผลให้ชีวิตของเขาถูกบั่นทอนอยู่ในความทุกข์ทรมาน ทั้งทางร่างกายและทางจิตใจ ความรุนแรงชนิดนี้หาตัวคนที่เป็นสาเหตุหรือผู้กระทำความรุนแรงได้ไม่ชัดเจน

อิทธิพลความรุนแรงในสื่อมวลชน

นักวิจัยในสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะในช่วงปี ค.ศ. 1960-1970 ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับอิทธิพลของเนื้อหาความรุนแรงในสื่อมวลชนที่อาจจะมีต่อพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในสังคมอเมริกา จนถึงกับมีการตั้งคณะกรรมการระดับชาติ ขึ้นมาเพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการเสนอเนื้อหาความรุนแรงทางสื่อมวลชน โดยเฉพาะทางวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งเป็นสื่อที่แพร่หลายไปสู่ประชาชนทุกชั้นและทุกเพศทุกวัยในสหรัฐอเมริกามากที่สุด⁴⁶

จากการที่เนื้อหาความรุนแรงในสื่อมวลชนอาจส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมต่างๆ ของคนในสังคมได้ เกร็บเนอร์และพวก (Gerbner, G. and Other)⁴⁷ ได้ศึกษารายการโทรทัศน์ในอเมริกา พบว่าร้อยละ 70 ของรายการในช่วงเวลาสำคัญ (Prime Time) มักประกอบไปด้วยเนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง โดยเฉพาะรายการเด็กในวันหยุดสุดสัปดาห์ประมาณร้อยละ 92 มีความรุนแรงเกี่ยวข้องอยู่ด้วย นั้นแสดงให้เห็นว่า เนื้อหาสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกาประกอบไปด้วยความรุนแรง

นอกจากนี้ยังศึกษาถึงผลกระทบของความรุนแรงที่มีต่อผู้รับสาร พบว่า ความก้าวร้าวมาจากโทรทัศน์ แต่มันมีปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย นอกเหนือไปจากเนื้อหาความรุนแรงในโทรทัศน์ ที่ทำให้ความก้าวร้าวมีมากหรือน้อย

⁴⁶ พีระ จิรโสภณ, “ทฤษฎีการสื่อสารมวลชน,” เอกสารการสอนชุดวิชา หลักและทฤษฎีการสื่อสาร หน่วยที่ 9-15, หน้า 670.

⁴⁷ George Gerbner, Larry Gross, Morgan M. & Signorielli N., “The Mainstreaming of America : Violent Profile,” *Journal of Communication* ,(1980)

ส่วนไวร็อบ (Wiebe, 1952 อ้างใน อูราเพ็ญ ตรียางกูล)⁴⁸ ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง ปฏิกริยาของชุมชนต่อการชมรายการวิทยุและโทรทัศน์ในเรื่องอาชญากรรมและคอร์รัปชันในนิวยอร์ก ผลการวิจัยพบว่ารายการอาชญากรรมมีผลกระทบให้ผู้ชมเกิดความสนใจและเราให้ผู้ชมกระทำตามอย่างที่เห็น โดยไวร็อบ (Wiebe) เชื่อมั่นว่าพลังสื่อมวลชนเป็นสาเหตุสำคัญให้ผู้ชมเกิดการซึมซับเนื้อหาความรุนแรงที่นำเสนอ เลียนแบบและนำไปปฏิบัติตามในที่สุด

โจเซฟ แคลปเปอร์ (Klapp, J.T.)⁴⁹ ได้กล่าวในทฤษฎีแรงเสริมว่าเนื้อหาในสื่อมวลชนสามารถเป็นแรงเสริมต่อทัศนคติ ค่านิยม ปทัสถานความเชื่อ ฯลฯ ของบุคคลผู้รับสารได้และหากบุคคลนั้นๆ เชื่อในการใช้ความรุนแรง ความก้าวร้าวอยู่แล้ว ความรุนแรงก้าวร้าวในสื่อมวลชนก็จะช่วยเสริมความเชื่อนั้นให้หนักแน่นขึ้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับทัศนคติเดิมที่ผู้รับสารแต่ละคนมีอยู่แล้ว

จากการวิจัยเกี่ยวกับเนื้อหาสื่อมวลชน โดยเฉพาะเนื้อหาการโทรทัศน์ข้างต้นสามารถอาจกล่าวได้ว่า เนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรงนั้นอาจมีผลต่อพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรงในสังคมได้ แม้ว่าการวิจัยที่ผ่านมายังหาข้อสรุปไม่ได้ว่าเนื้อหาความรุนแรงในสื่อมวลชนนั้นเป็นสาเหตุให้เกิดพฤติกรรมก้าวร้าวรุนแรง และพฤติกรรมการเลียนแบบ หรือไม่ แต่สื่อมวลชนควรจะมีภาระวังในการนำเสนอเนื้อหาเหล่านี้ด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁸ อูราเพ็ญ ตรียางกูล, “จริยธรรมของผู้ผลิตข่าวอาชญากรรมทางโทรทัศน์ต่อการเสนอข่าวความรุนแรง”

⁴⁹ Klapp, J.T, *The Effects of Mass Communication*. (New York : The Free Press, 1960)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับข่าวและภาพที่มีเนื้อหาในเชิงลบที่เกี่ยวกับเพศและความรุนแรงประกอบด้วยงานวิจัยเพศและความรุนแรงที่เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์และงานวิจัยเพศและความรุนแรงที่เกี่ยวกับโทรทัศน์

งานวิจัยเพศและความรุนแรงที่เกี่ยวกับสื่อสิ่งพิมพ์

เฮอเบิร์ต ออตโต (Herbert A. Otto)⁵⁰ ได้ศึกษาเรื่องเพศและความรุนแรงบนแผงหนังสือพิมพ์ โดยศึกษาจากสื่อสิ่งพิมพ์ 3 ประเภท ได้แก่ หนังสือพิมพ์รายวันในเมือง นิตยสารเฉพาะกลุ่ม หนังสือปกอ่อน ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์รายวันในเมืองได้มีการนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงในปริมาณมากกว่าหนังสือพิมพ์ขนาดเล็ก (Tabloid) ส่วนนิตยสารเฉพาะกลุ่มนั้น นิตยสารผู้ชาย นิตยสารตำรวจ นิตยสารสืบสวนสอบสวน ได้เน้นการนำเสนอเรื่องเพศและความรุนแรงมากกว่านิตยสารประเภทอื่น หนังสือปกอ่อนแนวรักๆ ใคร่และแนวชาดิสัม จะมีการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับเพศและความรุนแรงมากกว่าหนังสือปกอ่อนแนวอื่นๆ

ฉรงค์ศักดิ์ ศรีทานนท์⁵¹ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาและแนวทางคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งหนังสือพิมพ์รายวันของบรรณาธิการและหัวหน้าข่าว ผลการวิจัยพบว่า หนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ (ไทยรัฐและเดลินิวส์) ให้ความสำคัญกับข่าวเบา เช่น ข่าวอาชญากรรมหรือข่าวโรงพัก ข่าวอุบัติเหตุ ข่าวกีฬา รวมทั้งเน้นคุณค่าของความเป็นข่าวทางเพศสูงกว่าหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ ส่วนหนังสือพิมพ์เชิงคุณภาพ (สยามรัฐและมติชน) ให้ความสำคัญกับข่าวนัก เช่น ข่าวการเมือง ข่าวต่างประเทศ ข่าวเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังพบว่า หนังสือพิมพ์โดยทั่วไป มีแนวโน้มให้ความสำคัญในการเสนอข่าวโดยมุ่งเสนอข่าวในเชิงลบมากกว่าข่าวในเชิงบวกด้วย

⁵⁰ Herbert A. Otto, "Sex and Violence on the American Newsstand," *Violence and the Mass Media*, (New York : Harper & Row Publishing, 1968), pp. 82-90.

⁵¹ ฉรงค์ศักดิ์ ศรีทานนท์ , "เนื้อหาข่าวและแนวทางการคัดเลือกข่าวหน้าหนึ่งของหนังสือพิมพ์รายวันภาษาไทย" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534)

พินิจ สุภมัสตุอังกูร⁵² ได้ศึกษาเรื่องเพศศึกษาในนิตยสารและหนังสือพิมพ์ พบว่า นิตยสารเสนอเรื่องเพศศึกษาในรูปแบบนวนิยายมากที่สุดและเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องวิธีปฏิบัติทางเพศมากที่สุด ส่วนหนังสือพิมพ์นั้นเสนอเรื่องเพศศึกษาในรูปแบบของลักษณะการตอบปัญหาทางเพศและปัญหาชีวิต อีกทั้งหนังสือพิมพ์ยังเน้นการเสนอข่าวอาชญากรรมทางเพศด้วยและเนื้อหาส่วนใหญ่เป็นเรื่องวิธีปฏิบัติทางเพศโดยเฉพาะเรื่องเพศในวัยรุ่นมากที่สุด

งานวิจัยเพศและความรุนแรงที่เกี่ยวกับโทรทัศน์

एमจิตร กิตติวัฒน์⁵³ ทำการวิเคราะห์เนื้อหาความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ภาคค่ำ พบว่า สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 เสนอข่าวความรุนแรงเป็นจำนวนมากที่สุด ส่วนช่อง 5 เสนอข่าวความรุนแรงเป็นความยาวมากกว่าช่องอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่าสถานีโทรทัศน์ในกรุงเทพมหานครทุกสถานีเสนอเนื้อหาข่าวความรุนแรงอยู่ในลักษณะที่เหมือนกัน คือ

1. เสนอความรุนแรงอยู่ในระดับปานกลางมากที่สุด
2. ในการเสนอข่าวความรุนแรงนั้น มีการเสนอให้เห็นทั้งผู้กระทำและผู้ถูกกระทำมากกว่าการเสนอให้เห็นผู้กระทำหรือผู้ถูกกระทำเพียงอย่างเดียว
3. การแสดงออกความรุนแรงในข่าวนั้นเป็นการแสดงออกทางวาจา และสัญลักษณ์มากที่สุด
4. ในเรื่องผลของความรุนแรงเป็นการเสนอให้เห็นถึง ความกดดันในจิตใจของผู้ถูกกระทำมากที่สุด
5. ข่าวความรุนแรงส่วนใหญ่จัดอยู่ในประเภทข่าวความขัดแย้งกันทางสังคมและการเมืองมากที่สุด

⁵² พินิจ สุภมัสตุอังกูร, "เพศศึกษา : การวิเคราะห์เนื้อหาและประเมินค่านิตยสารและหนังสือพิมพ์" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528)

⁵³ เอ็มจิตร กิตติวัฒน์, "การวิเคราะห์เนื้อหาความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ภาคค่ำ"

นฤมล สิงห์ประเสริฐ⁵⁴ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า ในกระบวนการผลิตข่าวตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนกระทั่งการนำเสนอข่าวออกอากาศของทั้ง 5 สถานี คือ สถานีโทรทัศน์ช่อง 3, 5, 7, 9 และ 11 นั้น บุคลากรข่าวทุกคนมีส่วนในการพิจารณาคัดเลือกนำเสนอความรุนแรงในข่าวทั้งสิ้น แต่ทั้งนี้ผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดในการพิจารณาคัดเลือกนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ ได้แก่ บรรณาธิการข่าว เนื่องจากการตัดสินใจขั้นสุดท้ายในกระบวนการผลิตข่าวที่จะออกอากาศหรือไม่ออกอากาศของฝ่ายข่าวทุกสถานีอยู่ที่บรรณาธิการข่าว อย่างไรก็ตามในการตัดสินใจคัดเลือกเพื่อนำเสนอความรุนแรงในรายการข่าวโทรทัศน์ของบรรณาธิการข่าวนั้นยังมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจของบรรณาธิการ ประการแรกได้แก่ สถานะการแข่งขันการนำเสนอข่าวระหว่างโทรทัศน์ทั้ง 5 ช่อง ประการต่อมา คือ กรอบที่กำหนดขึ้นโดยฝ่ายข่าวสถานีโทรทัศน์ เพื่อเป็นแนวทางในการคัดเลือกนำเสนอความรุนแรงในข่าว ได้แก่ การนำเสนอข่าวโดยยึดหลัก จรรยาบรรณ และคำนึงถึงผลกระทบของความรุนแรงในข่าวที่จะเกิดแก่สถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ รวมถึงผลกระทบต่อความรู้สึกของผู้รับสาร ปัจจัยประการต่อมา คือ การยึดตามระเบียบ กบว.และ พรบ. ที่ควบคุมการดำเนินงานของสถานีวิทยุโทรทัศน์ อีกทั้งยังยึดหลักความสนใจของประชาชนด้วยเช่นกัน ส่วนปัจจัยประการสุดท้าย คือ ปฏิกริยาตอบกลับของผู้ชมรายการข่าวที่มีต่อการเสนอภาพและข่าวความรุนแรงที่ปรากฏอยู่ในรายการข่าวโทรทัศน์

ลักขมี คงลาภ⁵⁵ ได้ศึกษาเรื่องการควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์ และศึกษาถึงกลไกการควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์พบว่า สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 มีการนำเสนอความรุนแรงในปริมาณมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสถานีอื่นๆ ส่วนระดับความรุนแรงที่นำเสนอในข่าวโทรทัศน์พบว่า สถานีโทรทัศน์ส่วนใหญ่นำเสนอความรุนแรงระดับปานกลางมากที่สุด ยกเว้นสถานีโทรทัศน์ช่อง 5 มีการเสนอความรุนแรงระดับน้อยที่สุด สถานีโทรทัศน์ช่อง 7 มีการนำเสนอความรุนแรงระดับน้อยปริมาณมากที่สุด ส่วนผลการวิจัยที่เกี่ยวกับกลไกการควบคุมการนำเสนอ

⁵⁴ นฤมล สิงห์ประเสริฐ, “ปัจจัยที่มีผลต่อการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์”

⁵⁵ ลักขมี คงลาภ, “การควบคุมการนำเสนอความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533)

ความรุนแรงในข่าวโทรทัศน์นั้นพบว่า กลไกทั้ง 3 ไม่ว่าจะเป็นการควบคุมของรัฐ การควบคุมโดย
สาธารณะ และมาตรการควบคุมตนเองของสื่อมวลชน ต่างก็ได้มีการควบคุมการนำเสนอความรุนแรง
ในข่าวโทรทัศน์ แต่ในแง่ปฏิบัติพบว่า สถานีโทรทัศน์ทั้ง 5 สถานี มีการควบคุมตนเองน้อยมาก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย